

JUTURAMAT

Nr. 17

„RAHVALEHE” maksuta kaasanne. 10. veebruaril 1931

Leegitset mülgas

37

Rudolf Stratz'i romaan Venemaa elusti.

Verny illust.

Faalik ei äkki ülnud enam vastusega. Ta viipab paar politseinikku, et need suruksid mu rahva sekka tagasi. Mina protesteerin. Jäme „pöbel!” Ma astun kõheldes tagasi. Märkan, et umbusklikud pilgud saavad mind. Ma ei soovil, et mõni muusekur kleepub mu kannaile. Katsun kaduda inimmaest. Akki käib järsk tõuge ja paiskab mu tahapoole. Doni kassakad laiale helesiniste triipudega põkatal on hüpanud astulaesse ja suruvad hobused lõmaste vastu, et leiba vabaks sissekäigu kuberneripalee ees.

Ja lipuga sõitud loostivastub võlja tippivalt sammel keegi väike haiglane härra. Tema poolloilikas voltidega nägu noolusletud silmiga ja kurgisarnase nägaga kaob liirhaali terahabemesse. Ta ei kannu mündrit ja piib seepärast oma saarmasnahtsa kannaikas hõlgeksure sumarki-doga liiklilvatud erukõndra-ll kõrval, kellega ta ägedasti kõpsleb, hoopis manustu-ma. Ma ei põel oma kirevitu-ses enam paigal. Ma näen Boris Tšurin't. Nõud on va-ja ainult astuda kakakõm-mend sammu. Nilpea kul ta mu silmasse, on kõik hea!

Väike Valde laa ootab oma ekipaazi. See must, kinnine, võib-olla seest terasega üle löödud kupee hakkab praegu liikuma, et sõita ette. Kui nõud õnnestub pääseda esimesist sõiduki laha, on tee lõplikseks ajaks vaba, ja soovit võib karata Tšurin'i rebaseno ette. Tuleb ainult rutta taha! Seet taga ratsutavad dragunid. Ma liippan nende hobuste peade alt läbi. Näen chumud, kannaas tontse talunikunkod hobuse-kõrvalde vabal tõmbuvad kahjurõõmsale ir-jele. Tunnen end järsku tagasiõrituna

kuuset, kahakaset ruskaat ning kantaat ah-gavat, rahulikku häält:

„Oot! oot! küll me sind õpetame, linnu-ke! . . . Ei mingit vastuhaket xdi me lae-me su silmasamas mahal!”

Ja minut hiljem, kui Boris Tšurin mind märkamata ära sõitnud:

See kirjane: „Borissina sa õjast!” Nga leegi ei taute mind.

„Kas tal on relva?”

„Oleme kõik läbi otsinud: eii!”

See pehmedab juhu.

„Viige ta siia Titovkasse!”

Titovka pole nii hirmus kui Keskvangla Glal Hodinsky-Põllul, või Rabotni Dom, Töölistemaja, või Kartusemajatona linnaserval hulga vabrikute vabel, kus Peeter Suur lapsena kõlapolsteas, oma probra-zenidega, sõdurit mängis. Aonavas on igasugu vangimaja. Moskva on keskpunkt asures vanglas, mille nimi Venemaa. Ti-

juha nelikümmend aastat Venemaal. Ta tunneb iga kohta. Tunneb iga tänavat. Ta tunneb iga vangila.

Titovka on minu esimene vangid. Ma kaatsin süüvida üksiküksusse. Et alts ja midagi, kui letan nagu paluüksus, kuulistan iga kõrvu ja kaatsin kufutada, et kortorid liigub miki. . .

Ent siiski! Kajaavad sammud. Kannused kõlasevad. Võtmepundar kõõlaseb. Üks läheb viingudes lahti. Keegi kõrgem ametnik, vangivahit ning samadest astuvad alla. Nad sammuvad pilkavalt mulgava noormehe juurde.

„Kuuks, siin! Kas sa tead nüüd, kes sa oled?“

Peasaputuu. Noormees on unustanud kõik, aga ka kõik! Tõnuvnik läheb kõraltuku, läheb vangid välja vaa — jama! teab kuhu. Ta tahab järgida sandarmile. Kuid minna kargan väiklilist tema ette, võtan sõltuast sõelu ja harjun valjuvad ning käikivalt:

„Kas on vähemalt tema kõrge ekstaalents Boris Tšurin! Igitre, Irina Borisovna Tšurin! puse kätte toimetatud, mis minult ära võeti!“

Boris Tšurin . . . Kõrge ametniku suu jääb lahti, kui ta kuulnud seda koledat nime. Siis kogub ta end.

„Kuidas saatus preili Tšurin! puse sinu kätte?“

„Preili Tšurin palus mind teha tema paasi järgi väikest korraldust linnavalituses. Tähtsain viia meilistud paasi parajasti tema kõrgele akatsi-lientale. preili Tšurin! leale tagasi — kui need tömpjalad mu känni nabidid!“

„Sa valetad!“

„Vahet laeaks sulik härra toua minu paasi!“

Minu asjad toodi kohale. Ametnik wurih märvikult Irina paasi. Minu paasi võrdleb. Ühtab mulle ehmunult käe.

„Mu jumal — kas teie olete siis meie vana oovior kuuseri poeg?“

„Te näete, mis Venemaal kõik võimalik!“

Ametnikud on järsku lõukaa tegevuses minu õmber. Nad annavad mulle kähku tagasi kõik asjad: noa, rähakoti, Jekaterinoslavi kaardid, wuri, võimed. Nad pistavad lee asjad abivalmis stiafoodud mentli te-ku. Nad tõrkavad mulle müüdi pähe. Kroonametsnik lausub meeleheitva ja viisaka grimassiga:

„Mülline hirmus arusaamatus!“

„See on veel hirmsam, kui silmate!“ Ma summutan oma häält ja kähisen ametniku kõrvaauku. „Sellest, millest tahtsin teatada oma arreteerimisametnikel ekstaalents Tšurin!le, oleneb taasi! sin ja Venemaa saatus! . . . Xi! Arge silmitsege mind õhtegi

nil kahtlevalt! Mina pole kaotanud mõisatust meid päevil! Mina pole joomud viina. Olen päris kaine!“

„Aga kuidas võite sila teie . . .?“

„Ekstaalents Tšurin teab, et võin seda teada. Kas taasi on veel Moskvas?“

„Jah. Ta reisis mõne tunni pärast.“

„Siis ruttu Tšurin! jaurdel Jumala pärast! Iga minut on kallid!“

„Tulge! Tulge siis!“

XXIX.

Ma sõidame kolinal üle militise. Siin agulis pole määrgata midagi teasgi külastamisest. Kuhu isegi keelatud õhtid meile lip-pudeln. Kuhu peab riputama lipukeid, kui paljo ja kui kauaks. — seda määrab isale bulvaarile ja isale tänavale eraldi politise.

Karake sügäpaleva valgus peimatab minu silmi pärsat Titovka hämarust. Donkaakate- ning Danilovikoostri igavene kolleptärin läheb valusam kõrvu. Paasi pügistama kindi silmad, soot Moskva jõe laised silledavad liiga heledasti leitud laste varjupaiga ja Kremli vahel. Minu saatja on ikka veel kohkunud. „Mülline õnn, et sulda juhtumid mõttela, aaroda korvaku sellesse kongi ja vaadata, mida teeb meie nunnak!“ Ütleb ta.

„Nunnak!“

„Noh — too noormees, kes kõik unustanud! Ta teab sool, naeratah, valdib ning kuulab, mida teised räägivad! Need multi-kiid, tatarid ning väikekodanikud on ja rumalad kui vasikad. See tubli mees pisteti nüüd jälle teise pokri! Hei — peatu politise peavalituse soot!“ Üks lõuge sõõgatupega vaataritud kutsariisega. Siis minule: „Oleis nii lahked ja aatoge väljal! Siin peab viibima tema kõrge ekstaalents!“

Ma tungime läbi kirjutusetubade pika rea, milles jumake tead, suttastatakse, kio-pitakae moraseparatide kallal ning kõõbistatakse arvutemismasinata taga, saali-sarnasene ruumi.

Üksainus suurpõlne Gimmarguse habemega venelane istub tohutu suure, poasaru üsna tühja kirjutetubata taga. Tal on pehme hääl ja rahuldud liigutused.

„Ekstaalents Tšurin,“ teatab ta summutavalt ja viisakasti, „õhtia veerand tunni soot Jekaterinoslavi, et valvata sool isiklikult Kõigekõrgema edaspilidit sõitu Krimmi!“

„Mu jumal, — härra von Küster peab kõõbistama temasa tingimata!“

Viisakas võimukandia heidab minule tähelepanemliku pilgu. Kana naeratus läheb tema meelivale näole. Siis minn saatja poole:

„Kas see on härra von Küster?“

„Teie käad, kõrgema!“

„Kas arreteeritud?“

„Jah! Juhtumid . . .“

